

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sk/40/2018
Identifikačné číslo spisu: 2017200144
Dátum vydania rozhodnutia: 29.10.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:2017200144.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci žalobcu: PharmDr. A. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q., zastúpený advokátom: JUDr. Marián Ďurina, sídlo ul. Sibírska č. 4, 831 02 Bratislava 3, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, Ul. 29. augusta č. 8 - 10, 813 63 Bratislava 1, o žalobe v sociálnych veciach o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 12.04.2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 45Sa/15/2017-89 zo dňa 7. júna 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 45Sa/15/2017-89 zo dňa 7. júna 2018 z a m i e t a.

Účastníkom konania nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“ alebo „správny súd“) rozsudkom č. k. 45Sa/15/2017-89 zo dňa 7. júna 2018 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 12.04.2017 a postup mu predchádzajúci, žiadajúc, aby súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žalovanej právo na náhradu trov konania nepriznal.

2.1 Z odôvodnenia uvedeného rozsudku vyplýva, že krajský súd z administratívneho spisu mal preukázané, že Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutím prvého stupňa č. XXX XXX XXXX X zo dňa 17.01.2017 podľa ustanovení § 65 a § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení, príp. „ZSP“) a podľa ustanovení § 21 a §

174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o sociálnom zabezpečení“, príp. „ZSZ“) zamietla žiadosť žalobcu o priznanie starobného dôchodku.

2.2. Správny orgán dôchodkového zabezpečenia prvého stupňa zamietnutie žiadosti žalobcu o priznanie starobného dôchodku dôvodil zisteným skutočným stavom a obsahom podkladov zabezpečených pre účely konania, a to odpoveďou z Vojenského archívu v Trnave, podľa ktorého žalobca od 8. augusta 1976 do 15. júla 1978 vykonával základnú vojenskú službu v I. kategórii funkcií a od 16. júla 1978 do 31. decembra 1994 bol žalobca vojakom z povolania v I. kategórii funkcií. Zároveň prvostupňový správny orgán poukázal na obsah potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia v Bratislave č. VUSZ - 874-49/2016-OVZ zo dňa 22.11.2016 a z potvrdenia Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. ÚSRK-51-396/2016 zo dňa 09.12.2016, z ktorých vyplývalo, že žalobca nie je poberateľom dávky výsluhového zabezpečenia a žalobca nezískal obdobie vojenskej služby v rozsahu, ktoré by zakladalo nárok na výsluhový dôchodok. Uvedené skutočnosti Sociálna poisťovňa, ústredie vyhodnotila tak, že žalobca nezískal najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) ZSZ a nebol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e) citovaného zákona, a preto mu nárok na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení k 15. júlu 2016 nevznikol. Prvostupňový správny orgán taktiež s poukazom na ustanovenie § 174 ods. 2 ZSZ uviedol, že toto ustanovenie zákona o sociálnom zabezpečení sa na žalobcu nevťahuje, nakoľko žalobca službu zaradenú do I. kategórie funkcií vykonával do 31.12.1994, t. j. jeho služba I. kategórie funkcií netrvala k 31.12.1999.

2.3. Žalobca proti rozhodnutiu správneho orgánu prvého stupňa podal včas odvolanie a namietal nepriznanie starobného dôchodku a nezhodnotenie doby jeho štúdia od 01.08.1974 do 07.08.1976 v I. kategórii funkcií (štúdium 1. a 2. ročníka vojenskej strednej odbornej školy - poznámka správneho súdu).

2.4. V rámci odvolacieho administratívneho konania generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne odvolanie žalobcu zamietol v celom rozsahu a napadnuté prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie ako vecne správne potvrdil. V súvislosti s odvolacou námietkou správny orgán druhého stupňa správnosť vyhodnotenia skutočného stavu prvostupňovým správnym orgánom pre účely žiadosti žalobcu o priznanie starobného dôchodku dôvodil, že žiaci 1. a 2. ročníka vojenskej strednej odbornej školy (ďalej aj „VSOŠ“) sa štúdiom pripravovali na službu vojaka z povolania a neboli vojakmi v činnnej službe. Vojenskú základnú službu vykonávali počas štúdia v 3. a 4. ročníku VSOŠ. Prijatím žiaka na štúdium na VSOŠ alebo na vojenské gymnázium (ďalej aj „VG“) po skončení povinnej školskej dochádzky týmto žiakom v roku, v ktorom dovŕšili 17. rok veku, branná povinnosť vznikla podľa Branného zákona. Neboli však povolaní na výkon základnej (náhradnej) vojenskej služby. Výkazovanie doby základnej (náhradnej) služby poslucháčov a žiakov vojenských škôl z radov občianskej mládeže bolo upravené v prílohe 3 smernice. Pri štúdiu na VSOŠ sa výkon základnej vojenskej služby evidoval 24 mesiacov odo dňa vyradenia žiakov zo VSOŠ, t. j. výkon základnej vojenskej služby trval počas štúdia v 3. a 4. ročníku VSOŠ. Žiaci študujúci na VG základnú vojenskú službu vykonávali až odo dňa nástupu na štúdium na vojenskú vysokú školu. Správny orgán citoval prílohu 3 smernice, podľa ktorej „poslucháči (žiaci) vojenských škôl do dovŕšenia veku 17 rokov boli vo vojenských školách vedení ako chovanci a doba štúdia sa im započítava do nástupu vojenskej činnnej služby ako doba potrebná k príprave na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky (§ 10 ods. 1 písm. d/ zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov), t. j. v III. pracovnej kategórii.“ Žalovaná v napadnutom rozhodnutí poukázala na písomnú odpoveď Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. FZ-40-10/2017 zo dňa 13.03.2017, zaslanú na základe dožiadania Sociálnej poisťovne, podľa ktorej obdobie štúdia žalobcu na Vojenskej strednej škole v Žiline v období od 1. septembra 1974 do 7. augusta 1976 bolo zaradené do III. kategórie. V tejto súvislosti žalovaná uviedla, že Sociálna poisťovňa nie je oprávnená zaraďovať zamestnania do pracovných kategórií, resp. výkon služby do zvýhodnenej kategórii funkcií, takéto oprávnenia prislúchali iba zamestnávateľom, resp. organizáciám, do pôsobnosti ktorých činnosť patrila, a to na základe rezortných zoznamov príslušných odvetví. Okrem uvedených dôvodov žalovaná zároveň, zhodne s právnym záverom správneho orgánu prvého stupňa, s poukazom na § 174 ods. 2 ZSZ skonštatovala, že žalobca nesplnil podmienky nároku na znížený

dôchodkový vek podľa § 21 a § 174 zákona sociálnom zabezpečení, a preto bola jeho žiadosť o priznanie starobného dôchodku od XX. júla XXXX, odo dňa dovŕšenia veku 57 rokov, správnym orgánom prvého stupňa správne zamietnutá.

2.5. Žalobca podal proti rozhodnutiu generálneho riaditeľa žalovanej včas správnu žalobu z dôvodu nesprávnosti zamietnutia žiadosti o priznanie starobného dôchodku a navrhol, aby správny súd zrušil rozhodnutie žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 12.04.2017 a vec jej vrátil na ďalšie konanie, eventuálne aby vo veci rozhodol sám. Zároveň si žalobca uplatnil voči žalovanej právo na náhradu trov konania.

3. Krajský súd zákonnosť žalobou napadnutého rozhodnutia žalovaného a konania mu predchádzajúceho preskúmal v intenciách ustanovení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.07.2016 citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 65 ods. 1, 2, v spojení s § 274 ods. 1, 2, uvedeného zákona, v intenciách ustanovení zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 14 ods. 1, 4, 5, § 21 ods. 1, písm. d/ a c/, § 129, § 174 ods. 1, 2 uvedeného zákona, v intenciách ustanovení Branného zákona č. 92/1949 Sb. v znení účinnom do 31.12.1978 (ďalej len „Branný zákon“), citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 2 ods. 2 v spojení s § 15 ods. 1, § 5 ods. 2, § 61 ods. 1, § 20 ods. 1, 2 písm. a/ až g/, ods. 4, § 25 ods. 1, § 37 ods. 1 veta prvá, ods. 2 písm. a/ uvedeného zákona, v intenciách ustanovení zákona č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov v znení účinnom do 31.12.1978 (ďalej len „zákon č. 76/1959 Zb.“) citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 2 ods. 1, 2, v spojení s § 24 ods. 1, 2, § 25 uvedeného zákona, v intenciách ustanovení zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 120 (Kategoríe funkcií) ods. 1, 2 uvedeného zákona, postupom podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (SSP) a dospel k záveru o nedôvodnosti žaloby.

4. Za základnú spornú otázku medzi účastníkmi konania krajský súd považoval posúdenie splnenia zákonných podmienok nároku žalobcu na znížený dôchodkový vek podľa § 21 a § 174 zákona o sociálnom zabezpečení, pričom primárnou požiadavkou žalobcu bolo zaradiť obdobie jeho štúdia v 1. a 2. ročníku na Vojenskej strednej odbornej škole v Žiline, v období od 01.08.1974 do 07.08.1976 do I. kategórie funkcií.

5. Vo vzťahu k žiadosti žalobcu na priznanie starobného dôchodku s použitím ustanovení zákona o znížení jeho dôchodkového veku z titulu zaradenia časti pracovnej činnosti žalobcu do preferovanej I. kategórie funkcií ako vojaka z povolania, správny súd uviedol, že v nastolenej právnej otázke je potrebné vychádzať zo znenia zákona o sociálnom poistení účinného v čase žalobcom predpokladaného vzniku nároku žalobcu na starobný dôchodok a z jeho intertemporálnych ustanovení ohľadom sociálneho zabezpečenia vojakov z povolania. Krajský súd konštatoval, že hoci zákon o sociálnom poistení s účinnosťou od 01.01.2004 už pre účely dôchodkového zabezpečenia neustanovuje zvýhodnené pracovné kategórie zamestnaní, ani kategórie funkcií, na základe ustanovenia § 274 ods. 1 ZSP v znení účinnom od 01.07.2015 ponechal zachované nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie (v znení účinnom do 30.06.2015 ich priznával do 31. decembra 2023). Pre účely zistenia zachovania nárokov v konkrétnom prípade dôchodkovo poistenej osoby je nevyhnutné vychádzať zo znenia zákona, ktorý predmetné zvýhodnenia upravoval, resp. upravuje, t. j. nie je možné priznať viac nárokov, ako tejto osobe priznal všeobecne záväzný právny predpis upravujúci zvýhodnené podmienky vzniku nároku na starobný dôchodok, napr. znížením dôchodkového veku. Základným všeobecne záväzným právnym predpisom je zákon o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (č. 100/1988 Zb.).

6. Poukazom na argumentáciu žalobcu, ktorou si uplatnil nárok na starobný dôchodok dovŕšením 57. roku veku života z titulu splnenia podmienok podľa § 174 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom zabezpečení, nakoľko splnil zákonom stanovenú podmienku doby odpracovanej v službe I. kategórie funkcií, majúc má za to, že splnil podmienku podľa § 21 ods. 1 písm. c) zákona o sociálnom zabezpečení, nakoľko bol zamestnaný najmenej 20 rokov (vrátane štúdia v 1. a 2. ročníku VSOŠ) v

službe vojakov z povolania zaradenej do I. kategórie funkcií (§ 14 ods. 2 písm. b/ až h/ ZSZ v spojení s § 14 ods. 4 ZSZ a § 129 ZSZ), krajský súd uviedol, že pokiaľ ide o splnenie zákonnej podmienky podľa § 174 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom zabezpečení, so vznikom tohto nároku na zníženie dôchodkového veku je spojená ďalšia zákonná podmienka podľa § 174 ods. 2 ZSZ, a to trvanie služby I. alebo II. kategórie ku dňu 31.12.1999.

7. Poukazom na to, že z obsahu administratívneho spisu a z preskúmaných rozhodnutí oboch stupňov vyplýva medzi účastníkmi nesporná skutočnosť, že žalobca službu zaradenú do I. kategórie funkcií vykonával do 31.12.1994, kedy zanikol jeho služobný pomer k ozbrojeným silám Slovenskej republiky na základe žiadosti žalobcu o končenie vojenskej služby, krajský súd uviedol, vzhľadom na uvedenú skutočnosť ukončenia vojenskej služby žalobcu ako vojaka z povolania zaradenej v I. kategórii funkcií (dňa 31.12.1994) a vzhľadom na bez akýchkoľvek výnimiek uplatňované podmienky priznania nároku na zníženie dôchodkového veku podľa ustanovení § 174 ods. 1 písm. b) a ods. 2 ZSZ (trvanie služby zaradenej do I. alebo II. kategórie ku dňu 31.12.1999), nie je možné prisvedčiť tvrdeniu žalobcu o nesprávnom vyhodnotení zisteného skutočného stavu veci a jeho protizákonnému aplikovaniu na vyššie uvedené hmotnoprávne ustanovenia zákona o sociálnom zabezpečení a zákona o sociálnom poistení. Na vyhodnotení relevantných skutočností v spojení s posúdením splnenia predmetných zákonných podmienok na priznanie nároku na starobný dôchodok nič nemenia ani okolnosti vyvolané reorganizáciou v Armáde SR v nadväznosti na spoločenské zmeny a na stratégie v ozbrojených silách štátu, predchádzajúce úkonu žalobcu v súvislosti so žiadosťou o ukončenie jeho vojenskej služby. Ďalej krajský súd uviedol, keďže žalobca pristúpil na dobrovoľné ukončenie služobného pomeru vojaka z povolania na vlastnú žiadosť a nebol prepustený, resp. uvoľnený zo služby z racionalizačných a organizačných dôvodov, ani zo zdravotných dôvodov predpokladaných ustanovením § 12 ods. 3 písm. d) a e) ZSZ, do úvahy prichádza už len posúdenie splnenia podmienok na zníženie dôchodkového veku u žalobcu podľa § 21 ods. 1 písm. c) ZSZ.

8. Vo vzťahu k námietke žalobcu, ktorou s poukazom na § 132 ods. 1 ZSZ napáda nedostatočné vysporiadanie sa s pojmom „ostatná služba“ a protizákonné nezhodnotenie doby štúdia žalobcu od 01.08.1974 do 07.08.1976 v I. kategórii funkcií Sociálnou poisťovňou, správny súd uviedol, že pre posúdenie doby výkonu služby žalobcu zaradenej v I. kategórii funkcií nie je možné vychádzať z nárokov upravených v ustanovení § 132 ods. 1 ZSZ, pretože ustanovenia tohto paragrafu zákona o sociálnom zabezpečení sa na sociálne zabezpečenie policajtov a vojakov od 1. júla 2002 nepoužijú. V tejto súvislosti len vo všeobecnej rovine správny súd doplnil, že i podľa písmena b) ustanovenia § 12 ods. 1 ZSZ, upravujúceho vznik nároku na starobný dôchodok dovŕšením veku 57 rokov, ak vojak vykonával najmenej 20 rokov službu v ostatných prípadoch, muselo ísť o vojaka z povolania (§ 132 ods. 1 citovaného zákona). Služba vojaka z povolania je kľúčový, resp. zákonom uznaný status, ku ktorému sa viažu nároky vyplývajúce zo zaradenia služby do I. alebo II. kategórie funkcií pre účely dôchodkového zabezpečenia. V čase nástupu žalobcu do prvého ročníka VSOŠ v Žiline, resp. počas jeho štúdia v 1. a 2. ročníku na predmetnej VSOŠ (august 1974 až august 1976), v zmysle účinných všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich sociálne zabezpečenie (zákon č. 101/1964 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení účinnom do 31.12.1975 a jeho vykonávacej vyhlášky Štátneho úradu sociálneho zabezpečenia č. 102/1964 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení, ako aj zákon č. 121/1975 o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov), štúdium v 1. a 2. ročníku na vojenských odborných stredných školách nebolo zaradené do I. ani do II. kategórie funkcií, a to ani na základe predmetných zákonov sociálneho zabezpečenia, ani na základe ich vykonávacích všeobecne záväzných právnych predpisov. Rovnako štúdium v týchto prvých dvoch ročníkoch VSOŠ nebolo zaradené na základe splnomocňujúcich ustanovení zákonov do rezortných zoznamov príslušných ministrov obrany do I. kategórie funkcií.

9. Krajský súd tiež konštatoval, že podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení s účinnosťou od 01.10.1988 do 01.01.2004, sporné obdobie prvých dvoch ročníkov štúdia na VSOŠ nebolo zaradené do I. ani do II. kategórie funkcií, a to ani na základe zákonného splnomocnenia ministrom obrany Slovenskej republiky nebola činnosť žiakov vojenských odborných stredných škôl v spornom období štúdia zaradená do I. kategórie funkcií (§ 130 ods. 2 ZSZ). V kontexte s ustanovením § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ZSP) je potrebné vychádzať z uvedeného právneho

stavu, pokiaľ sa posudzuje nárok na zníženie dôchodkového veku žalobcu v nadväznosti na požiadavku zohľadnenia jeho štúdia v prvých dvoch ročníkoch na VSOŠ. V danej súvislosti správny súd uviedol, že s prihliadnutím na účel sledovaný zákonmi sociálneho zabezpečenia, ktorým bolo pre účely dôchodkového zabezpečenia zvýhodniť vojakov z povolania, nezaradenie činnosti žiakov VSOŠ v predmetnom období do I. kategórie funkcií nemožno kvalifikovať ako opomenutie alebo nečinnosť kompetentných rezortných orgánov správy ozbrojených síl štátu, s následkom ukrátenia vojakov v službe zaradenej do I. kategórie funkcií o ich oprávnené nároky za výkon prípravy na budúce povolanie. Zaradenie vojenskej služby do preferovanej I. kategórie funkcií zákon zásadne viazal na status vojaka z povolania, pričom ak vojak nastúpil a vykonával základnú (náhradnú) vojenskú službu a po jej skončení bol prijatý do služobného pomeru vojaka z povolania alebo vojaka v ďalšej službe, táto doba výkonu základnej (náhradnej) vojenskej služby sa mu započítavala do I. kategórie funkcií, ak bol ako vojak z povolania po prvý raz ustanovený do služby zaradenej do I. kategórie funkcií (§ 168 ods. 2 vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 128/1975 Zb., ktorou sa vykonáva zákon č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, resp. § 168 vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov).

10. Podľa názoru správneho súdu zákonnú úpravu stanovenia I. a II. kategórie funkcií pre účely dôchodkového zabezpečenia vojakov z povolania je potrebné vykladať v kontexte s účinným Branným zákonom (zákon č. 92/1949 Zb. v znení neskorších predpisov), ktorý stanovil minimálny vek pre účely vzniku brannej povinnosti, t. j. na 1. januára roku, v ktorom občan dovŕšil 17. rok a dobrovoľne prevzatej brannej povinnosti na 1. januára roku, v ktorom osoby nepodliehajúce brannej povinnosti dovŕšia 17. rok (§ 5 ods. 2 a § 6 ods. 1 Branného zákona v znení účinnom do 31.12.1978, aj v znení do 01.01.1998), okrem dobrovoľne prevzatej brannej povinnosti bez ohľadu na vek, avšak za brannej pohotovosti štátu (§ 6 ods. 1 Branného zákona). V danej súvislosti správny súd tiež uviedol, že status vojaka definovalo ustanovenie § 2 ods. 2 veta druhá Branného zákona, podľa ktorého vojakmi sa rozumeli osoby, ktoré boli odvedené (§ 15 ods. 1) a mali služobnú povinnosť (§ 20). V tejto súvislosti správny súd podotkol, že ešte nešlo o vojaka z povolania, čo je status potrebný na priznanie služby zaradenej do I. kategórie funkcií. Samotná skutočnosť, že sa žalobca vo veku 14 - 15 rokov, po ukončení povinnej školskej dochádzky, v súvislosti s nástupom na VSOŠ podrobil odvodovému konaniu, nezakladá ešte jeho status vojaka v činnej službe, nakoľko uvedeným zápisom bol zavedený do vojenskej evidencie a bol podrobený predbežnému zisťovaniu jeho spôsobilosti na vojenskú činnú službu a zisťovaniu možností na zlepšenie zdravotnej a inej spôsobilosti pre výkon vojenskej činnnej služby (§ 15 ods. 1 Branného zákona). Súčasne správny súd konštatoval, že činnosť 14 až 16-ročných žiakov v prvých a druhých ročníkoch vojenských stredných odborných škôl nemožno subsumovať pod žiadnu z vojenských činných služieb v zmysle ustanovení § 20 ods. 2 písm. a) až g) Branného zákona a rovnako nie je možné konštatovať, že boli u týchto žiakov splnené zákonné podmienky vzniku služobného pomeru vojaka z povolania podľa ustanovení § 2 ods. 1 a 2 zákona č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov v znení neskorších predpisov a podľa ustanovení § 24 ods. 1 a 2, § 25 zákona č. 76/1959 Zb. v spojení s § 25 ods. 1 Branného zákona. Vzhľadom na Branným zákonom stanovený minimálny vek brannej povinnej a dobrovoľnej brannej povinnosti, žiaci VSOŠ mohli skladať prísahu až v 3. ročníku VSOŠ, t. j. v roku, v ktorom dovŕšili 17. rok života. Žiaci VSOŠ až po zložení prísahy vykonávali vojenskú činnú službu, konkrétne základnú vojenskú službu, pričom až po jej absolvovaní boli splnené zákonné podmienky na prijatie vojakov do služobného pomeru vojakov z povolania podľa § 24 ods. 1 a 2, § 25 zákona č. 76/1959 Zb. a na vznik ich povinnosti vojenskou činnou službou podľa ustanovení zákona č. 76/1959 Zb. v spojení s § 25 ods. 1 in fine Branného zákona. V tejto súvislosti správny súd uviedol, že žiadne povinnosti, ktoré žiaci v priebehu 1. a 2. ročníka VSOŠ v rámci výchovného procesu vykonávali a nazývali sa službami (napr. dozorná služba a pod.), hoci sa svojím názvom, obsahom alebo náplňou činnosti javili byť totožné s výkonom činnosti vojakov z povolania, nemožno podradiť pod vojenské činné služby vojakov z povolania v zmysle Branného zákona (§ 20 ods. 1 a 2 v spojení s § 25 ods. 1 citovaného zákona). Správny súd teda konštatoval, že na základe vyššie uvedeného žiaci 1. a 2. ročníkov VSOŠ boli vojakmi mimo činnnej služby (§ 20 ods. 4 Branného zákona), a teda ani vo vzťahu k ich činnosti v rámci vzdelávacieho procesu nemohlo byť realizované zaradenie medzi služby vojakov z povolania do I. kategórie funkcií.

11. Správny súd nepovažoval za dôvodnú námietku, ktorou žalobca namietal zneužívanie detskej práce, obmedzovanie osobnej slobody žiakov a prísny režim pri ich výchove počas sporných dvoch ročníkov na VSOŠ, ako aj ich protizákonné ozbrojovanie a porušovanie príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov o zbraniach a strelive a Zákonníka práce. K danej veci správny súd uviedol, že tieto tvrdené skutočnosti nie sú predmetom súdneho prieskumu zákonnosti žalobou napadnutého administratívneho rozhodnutia a postupu predchádzajúceho jeho vydaniu. Ďalej správny súd konštatoval, že ozbrojovanie 14 až 16-ročných žiakov VSOŠ a náplň ich činnosti, hoci podobnej činnosti vojakov v činnej službe alebo službe vojakov z povolania, nezakladali a ani v zmysle Branného zákona a zákona č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov nemohli založiť služobný pomer týchto žiakov ako vojakov z povolania, ktorý je pre účely zaradenia služby do I. kategórie funkcií v zmysle § 120 ods. 1 a 2 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, ako aj podľa príslušných ustanovení zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, rozhodujúci.

12. Podľa názoru správneho súdu z uvádzaných dôvodov nie je možné preklenúť ani rozhodovacou činnosťou súdov účel sledovaný zákonmi o sociálnom zabezpečení, výlučne vo vzťahu ku kategorizácii preferovaných služieb vojakov z povolania, a kreovať pre účely dôchodkového zabezpečenia vojakov z povolania namiesto príslušného štátneho orgánu na úseku správy ozbrojených síl zoznam činností zaradených do I. alebo II. kategórie funkcií z činností vojakov mimo činnej služby a mimo služby vojakov z povolania. V tejto súvislosti správny súd uviedol, že žalobcom uvádzané stanovisko NS ČSSR sp. zn. Cpjf 46/77 zo dňa 10.10.1977, podľa ktorého súdy mohli podľa výsledkov vykonaného dokazovania vysloviť, že pracovník spĺňa podmienky pre zaradenie do I. či II. pracovnej kategórie v prípade, že práca ním vykonávaná zodpovedala celkom niektorému zamestnaniu zaradenému do I. alebo II. kategórie, vo vzťahu k meritu tejto veci nemožno aplikovať.

13. K namietaným listinným dôkazom zabezpečených žalovanou pre účely konania vo veci žalobcom uplatneného nároku na starobný dôchodok, napr. aj žalobcom bagatelizovanej vierohodnosti odpovede Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. UFZ-40-10/2017 zo dňa 13.03.2017, správny súd uviedol, že žalovaná správne zabezpečila podklady pre rozhodnutie od orgánov sociálneho zabezpečenia vojakov z povolania, ktoré boli na výkon sociálneho zabezpečenia vojakov z povolania a na vedenie predmetných evidencií určené zákonom (§ 114 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb.), pričom o vierohodnosti nimi vedenej evidencie, pokiaľ nebol preukázaný skutkový opak, nemožno pochybovať.

14. Vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu veci žalovanou a z obsahu administratívneho spisu správny súd dospel k záveru, že žalovaná sa riadne vysporiadala s odvolacími námietkami žalobcu a v súlade so zákonom o sociálnom poistení vyhodnotila správne každý dôkaz osobitne a všetky skutkové zistenia vo vzájomných súvislostiach podľa svojej úvahy, nevybočiac z medzí zákona, a v súlade s účelom sledovaným sociálnymi zákonmi aplikovala hmotnoprávne ustanovenia § 274 ods. 1 ZSP a § 21 ZSZ a § 174 ods. 1 a 2 ZSZ pri posúdení splnenia, resp. nesplnenia zákonných podmienok na priznanie žalobcom uplatneného nároku na starobný dôchodok dovŕšením 57. roku z titulu zníženia jeho dôchodkového veku. Správny súd konštatoval, že po vykonaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia žalovanej nezistil závažné porušenie zákona, ani porušenie práv a právom chránených záujmov žalobcu, na základe ktorých by bolo potrebné preskúmané rozhodnutia zrušiť, a preto žalobu ako nedôvodnú zamietol (§ 190 SSP v spojení s § 199 ods. 3 SSP).

15. Právo na plnú náhradu trov konania správny súd úspešnej žalovanej nepriznal, nakoľko si žiadne neuplatnila a ani jej žiadne nevznikli.

II.

Kasačná sťažnosť žalobcu proti rozsudku krajského súdu

16. Proti rozsudku krajského súdu v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť žalobca. Navrhoval, aby

kasačný súd rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 45Sa/15/2017-89 zo dňa 7. júna 2018 zmenil tak, že zruší rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 12.04.2017 a vec vráti Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie. Súčasne žiadal priznať nahradiť súdne trovy konania a trovy právneho zastúpenia vo výške 479,03 eur.

17.1 V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalobca namieta, že krajský súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože nevykonával navrhnuté dôkazy, nevypočul svedkov alebo neustanovil súdneho znalca z odboru služobného práva podľa § 440 ods. 1 písm. f/, g/, h/ SSP. Vyslovil názor, že rozsudok krajského súdu je porušením ústavnoprávne a medzinárodnoprávne garantovaných základných princípov materiálneho právneho štátu, najmä princíp materiálnej spravodlivosti a materiálnej ochrany zákonnosti, vrátane princípov riadneho a spravodlivého procesu, princípu právnej istoty a princípu predvídateľnosti práva, vrátane predvídateľnosti rozhodnutí orgánov verejnej moci, ako aj princípu ochrany legitímnych očakávaní a legitímnej dôvery a tiež princípu, že právo nemôže vzniknúť z bezprávia ani spravodlivosti. Trval na tom, že rozhodnutie žalovaného je ďalej nepreskúmateľné pre jeho nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov, a preto je potrebné ho zrušiť a vrátiť späť na nové konanie a rozhodnutie. Vytýkal krajskému súdu, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a výrazne sa odklonil od výkonu dokazovania, nepreveroval hodnovernosť listinných dôkazov, ani nevykonával vyčerpávajúcim spôsobom dokazovanie. Žalobca mal za to, že Sociálna poisťovňa zjavne pochybila pri vydaní rozhodnutia č. XXX XXX XXXX X zo dňa 12. 4. 2017, keď podľa § 65 a § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. zamietla jeho žiadosť o priznanie starobného dôchodku od 16. 3. 2015, dôvodiac, že dňa XX. X. XXXX dovŕšil 59 rokov fyzického veku, pričom žalovaný argumentoval, že žalobca dôchodkový vek dosiahne až v júli 2021, a preto nespĺňa žiadnu z podmienok na starobný dôchodok, poukazom na to, že žalobca Vojenskú strednú odbornú školu zdravotnícku v Žiline študoval od 1. 8. 1974 do 15. 7. 1978 v dĺžke 1 445 dní, t.j. 3 roky a 350. Za kľúčové vo veci žalobca považoval práve posúdenie trvania vojenskej činnosti služby od 1. 8. 1974 do 31. 12. 1994 a správne posúdenie tohto takmer štvorročného vojenského študijného obdobia a služby popri štúdiu na VSOŠ od 1. 8. 1974 do 15. 7. 1978, ako obdobie služby, ktorú žalobca nepochybne vykonával.

17.2. Žalobca poukazom na bod 2 strana 2, bod 6, 7 strana 3, bod 10, 11, 12 strana 13, bod 13 strana 5, bod 17 strana 6, bod 21 strana 7, bod 26 strana 8, bod 28 strana 9, bod 77 strana 16, bod 82 strana 17, bod 84, 85, 86 strana 18 a bod 87 strana 19 rozsudku, nesúhlasil s názorom Sociálnej poisťovne, že polovica žalobcovho vojenského štúdia na VSOŠ, t.j. prvé dva ročníky, nie je treba považovať za službu. Dôvodil, že všetky vojenské školy sa zásadne zakladali len na základe rozkazu ministra národnej obrany ČSSR a nie na základe civilných zákonov, ako aj, že tie isté základné vojenské poriadky a predpisy, smernice a rozkazy sa povinne vzťahovali aj na všetkých vojakov z povolania, vojakov základnej služby a žiakov vojenských stredných škôl bez výnimky.

17.3. Žalobca poukazom na bod 15 strana 6, bod 45 strana 11, bod 47 strana 12, bod 69, 70 strana 15, bod 96 strana 21 rozsudku uviedol, že podľa rozhodnutia ministra obrany pána Ing. P. O.. SELP-115-5/2017- RK zo dňa 15. 3. 2017 vyplýva, že MO SR samo priznáva, že rezortný zoznam preferovaných zamestnaní zaradených do prvej a druhej kategórie funkcií bývalé Federálne ministerstvo národnej obrany ČSSR ako jediný rezort nikdy nespracovalo a nemajú ho dnes k dispozícii. Žalobca poukazom na čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 39 ods. 1 ústavy SR, na § 14 ods. 4, § 20, § 130 ods. 1, 3, § 174 ods. 1 písm. c/, ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. v spojení s § 6 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. uviedol, že MO SR poslalo paušálny dokument, ktorým pred krajským súdom argumentovala Sociálna poisťovňa preukazujúcim ako dôkaz štúdiom žiakov 1. a 2. ročníka VSOŠ a 1. až 4. ročníka iných stredných vojenských škôl. Dôvodil, že aby sa vyhlo subjektívnemu hodnoteniu situácie na vojenských stredných školách, žalobca žiadal ustanoviť erudovaného súdneho znalca z odboru služobného práva, pretože z vývoja v podobných sporoch je vidieť, že Sociálna poisťovňa a ostatné dôchodkové inštitúcie konajú svojvoľne. Vytýkal krajskému súdu a žalovanej, že nevypočul dvoch očitých svedkov a to A. S. a Z. K. z prostredia Vojenskej strednej odbornej školy zdravotníckej v Žiline v rokoch 1974 a 1978 o priebehu žalobcovej služby a vojenskej príprave a vojenskom výcviku, keď tá škola musí byť chápaná ako

jednoliaty celok a nie nezmyselne, účelovo rozdelená na dve samostatné skupiny ako 1. a 2. ročník a 3. a 4. ročník. Zdôraznil, že je nepochopiteľné, keď krajský súd a Sociálna poisťovňa môžu bez výsledkov poctivého vykonaného dokazovania vysloviť, že vojak z povolania splňuje podmienky pre zaradenie do prvej či druhej pracovnej kategórie v prípade, že služba ním vykonávaná zodpovedala celkom niektorému zamestnaniu zaradenému do prvej alebo druhej pracovnej kategórie, pričom však museli posudzovať všetky podmienky, za ktorých mohlo byť zamestnanie zaradené do rezortného zoznamu. Dal do pozornosti stanovisko NS ČSSR zo dňa 10. 10. 1977 sp. zn. Cpjf 46/77 publikované v č. 1/1978 Zbierky rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu ČSSR. Ďalej dal do pozornosti nález Ústavného súdu SR I. ÚS 306/2010-30 z 8. 12. 2010. Tvrdil, že MO SR žalobcovi nemôže predložiť oficiálny rezortný zoznam funkcií MNO ČSSR, platný v rozhodnom čase, ktorý by primárne oprávňoval vylúčiť dobu žalobcovho štúdia v 1. a 2. ročníku VSOŠ z I. kategórie funkcií až do fyzického veku 15 rokov, rovnako ako mali jeho vrstevníci baníci a pod., keďže MO SR ho evidentne nemá, tak všetky doterajšie stanoviská sú naozaj len subjektívne názory jednotlivca z MO SR, ktoré nemôžu nikde právne obstáť.

17.4. Žalobca poukazom na bod 88, 89 strana 19, bod 94 strana 20 rozsudku dôvodil, že za zamestnanie sa na tieto účely považujú i náhradné doby a doby uvedené v § 5 ods. 1 a § 6 ods. 1 nariadenia vlády ČSSR č. 117/1988 Zb. Citujúc právnu úpravu § 3 ods. 1 tohoto nariadenia žalobca uviedol, že každý týždeň v rámci vyúčtovania bola vojenská príprava, ktorá v sebe zahrňovala všetky druhy príprav a riadneho výcviku vojakov v základnej službe, žiakom boli pridelené osobné strelné a chladné zbrane, o ktoré sa museli v priebehu celého štvorročného štúdia starať. Počas štúdia žiaci vykonávali základný výcvik a absolvovali niekoľkokrát ostré streľby, dôkazom o čom sú listinné dôkazy ako napr. školské vysvedčenia. Poukazom na skutkové zistenia výkonu vojenskej služby žalobca upriamil pozornosť, že v rozhodnom čase podliehal brannému zákonu č. 92/1949 Zb., ktorý v ust. 5 upravuje osobný rozsah brannej povinnosti. Zastával názor, že preferovaná I. a II. kategória funkcií sa v jeho prípade musí hodnotiť rovnako a to už odo dňa nástupu do vojenskej strednej školy, pretože od termínu nástupu 1. 8. 1974 jednoznačne išlo o náročnú službu v ťažkom rizikovitom prostredí, ktorá mala bezprostredný negatívny vplyv na kondíciu, telesný vývoj a zdravotný stav žalobcu, ako aj na psychiku, bezpečnosť a hygienu pri výkone služby. Zdôraznil, že odo dňa nástupu do VSOŠ Zdrav. dňa 1. 8. 1974 sa musí začať odpočítavať žalobcova telesná, psychická, duševná, fyzická a iná záťaž, vypätie a stres a toto kontinuálne vyčerpávanie a nemilosrdné drancovanie osobnosti nepretržite trvalo až do skončenia vojenskej služby žalobcu, do jeho odchodu do zálohy (civilu 31. 12. 1994). Trval na tom, že podľa údajov z vojenskej knižky, školských vysvedčení, potvrdených vojenským zamestnávateľom obdobie vojenského, stredoškolského štúdia v 1. a 2. ročníku VSOŠ Zdrav. od 1. 8. 1974 do 15. 7. 1978 musí byť žalobcovi hodnotené v celom rozsahu vojenského stredoškolského štúdia ako I. kategória funkcií.

17.5. Žalobca poukazom na bod 10 strana 4, bod 18 strana 6, bod 30 strana 8 rozsudku argumentoval, že Sociálna poisťovňa musí krajskému súdu predložiť oficiálny rezortný zoznam funkcií MNO ČSSR, platný v rozhodnom čase, ktorý by ju oprávňoval vylúčiť dobu jeho štúdia v 1. a 2. ročníku VSOŠ Zdrav. z I. kategórie funkcií, považujúc takúto otázku za kľúčovú. Zdôraznil, že je úlohou Sociálnej poisťovne, ale aj všeobecných súdov vyjadriť sa tiež k tomu, či daný typ štvorročného vojenského stredoškolského vzdelávania predstavovalo skutočnú vojenskú prípravu na budúce vojenské povolanie alebo išlo o vojensky výcvik alebo činnosť, ktorá sa nápadne podobala alebo úplne bola stotožnená s výkonom vojenskej služby. Citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 18 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. žalobca zdôraznil, že nie je ochotný sa uspokojiť len s individuálnym názorom jednotlivca z MO SR bez akejkoľvek primárnej väzby a v nadväznosti na platné právne normy a predpisy SR. Poukázal na to, že ostatné civilné rezorty (okrem MNO ČSSR) Ministerstva školstiev ČSR, SSR ani Ministerstvo práce a sociálnych vecí ČSSR, Ministerstvo zdravotníctva ČSSR a Ústredná rada odborov ČSSR - to sú práve tie orgány, ktoré mali v kompetencii spoločne rozhodovať a zaraďovať žiakov vojenských stredných škôl do preferovaných pracovných kategórií už od 15. rokov ich veku. Žalobca nastolil otázku, prečo MNO ČSSR sa samo rozhodlo rozhodovať bez ich asistencie a súčinnosti. Žalobca trval na požiadavke, aby krajskému súdu žalovaná Sociálna poisťovňa predložila takýto zoznam, kde by bolo vyhranené rozhodné obdobie služby študentov VŠKD, VSOŠ, VG, SNP a ostatných vojenských stredných škôl resp., ktorý by oficiálne vyčleňoval a vylučoval túto dobu štúdia z I. kategórie funkcií od ich veku 15 rokov. Žalobca mal za to, že ak Sociálna poisťovňa ho nemá k dispozícii, nemôže plne uniesť dôkazné

bremeno a na jej tvrdenie nemôže všeobecný súd prihliadať.

17.6 K bodu 31 strana 9 rozsudku žalobca zdôraznil, že dopĺňa dokazovanie aj o prehľad určujúcich zákonov o zbraniach a strelive platných od roku 1949, ktoré sa vzťahovali aj na žalobcu, t.j. vojenskú osobu v činnnej službe, keď tento zákon je príkladom toho, že žalobca bol evidentne v činnnej službe už od svojich pätnástich rokov. Poukázal na tieto zákony - zákon č. 162/1949 Zb. o zbraniach a strelive, vyhláška MV ČSR č. 124/1961 Zb. o strelných zbraniach a strelive, zákon č. 147/1983 Zb. o zbraniach a strelive, zákon č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive. Žalobca zdôraznil, že všetko svedčí o tom, že podľa uvedených platných zákonov mohli s týmito zbraňami a strelivom narábať iba vojenské osoby v činnnej službe a to sa vzťahovalo aj na všetkých žiakov vojenských stredných škôl, to znamená, že aj na žalobcu v plnom rozsahu a podľa týchto platných zákonov bol osobou vojensky činnou a mohol dostať strelnú zbraň, bodák a strelivo.

17.7. K bodu 3 strana 2, bodu 8 strana 3, bodu 14 strana 6, bodu 14 strana 5, bodu 16, strana 6, bodu 19, 21, 22, 23 strana 7, bodu 24, 25 strana 8, bodu 29 a 30 strana 9, bodu 47 strana 12, bodu 51 strana 13, bodu 77 strana 16, bodu 78, 79, 80, 81 strana 17 rozsudku žalobca uviedol, že práve tento následok porušil žalobcovo právo, pretože žalobca nemohol po splnení podmienok uvedených v § 174 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení slobodne ukončiť prácu v I. kategórii funkcií tak, aby to pre neho nemalo škodlivý následok alebo, aby to nepociťoval ako trest. Tvrdil, že zákon č. 235/1992 Z. z. bol vydaný 1. 6. 1992, začal platiť dňom vyhlásenia a žalobca žiadal pána generálneho riaditeľa, aby tieto kľúčové okolnosti starostlivo zvážil, pretože tieto právne normy platili v čase podania žiadosti o prepustenie do civilu a žalobca nemohol predvídať ďalší vývin § 174. Poukázal na to, že systém pracovných kategórií bol zrušený až zákonom č. 235/1992 Zb. účinnom od 1. 6. 1992 a na základe novelizácii ustanovení § 174 a § 175 zákona č. 100/1988 Zb. bol vytvorený prechodný mechanizmus, na základe ktorého sa zohľadňovali nároky spojené s výkonom zamestnaní v I. a II. pracovnej kategórii pri rozhodovaní o dôchodkoch i naďalej. Poukazom na zmeny a vypracovanie novej vojenskej stratégie v SR žalobca dôvodil, že skončenie služobného pomeru v ozbrojených zboroch dňa 31. 12. 1994 je totiž ireverzibilná záležitosť spojená s definitívnou stratou možnosti uplatnenia špecifickej kvalifikácie, ktorá je vyslovene nevhodná a obmedzujúcim spôsobom použiteľná v pokračujúcom ďalšom civilnom zamestnaní a ktorá sa ešte viac negatívne neprehlbuje s dĺžkou trvania služobného pomeru, v dôsledku čoho sa bývalý vojak z povolania stáva novou málo kvalifikovanou pracovnou silou na trhu práce s postupujúcim vekovým znevýhodnením a s tým spojeným poklesom, prípadne i stratu príjmu, ktorý je nutné kompenzovať. Ďalej žalobca tvrdil, že išlo o hrubú retroaktivitu, pretože žalobca odišiel do civilu dňa 31. 12. 1994 podľa platného zákona č. 71/1994 Z. z. a nasledujúci zákon č. 365/1994 Z. z. bol vydaný dňa 13. 12. 1994 a účinný dňom 1. 1. 1995, pričom v ustanovení § 174 ods. 2 sa slová „k 31. decembru 1994“ nahradili slovami "k 31. decembru 1995“, majúc za to, že žalobca splnil všetky zákonné podmienky a súčasne, že na tomto mieste je dôvodné použiť ústavný princíp právnej istoty, ktorý vyplýva z nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 102/2012 z 2. 5. 2012. Poukazom na právnu úpravu týkajúcu sa platnosti I. a II. pracovnej kategórií, žalobca dôvodil v období podania žiadosti o prepustenie zo služobného pomeru do civilu začiatkom roku 1994 nastala pre neho patová situácia, keďže sa už nemohol vrátiť späť do vojenskej činnnej služby, v ktorej súvislosti dal do pozornosti rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu - rozsudky sp. zn. 7So/192/2011 a 10So/85/2012.

17.8. K bodu 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58 strana 18, bodu 61 strana 16, bodu 90 a 91 strana 19, bodu 92 strana 20 rozsudku žalobca uviedol, že vojenskú prísahu zložil už dňa 1. 8. 1976 a mesiac predtým k od 1. 7. 1976 bol v tzv. „prijímači“. Žalobca namietal, že vo vojenských evidenčných údajoch MO SR je opäť chyba, keď tento dátum odvedenia 17. 5. 1975 ignoruje a svojvoľne podľa ľubovôle považuje za rozhodný dátum začiatku vojenskej služby úplne iný. Žalobca poukazom na § 8 ods. 1 písm. e/ zákona č. 100/1988 Zb. vytýkal krajskému súdu správnosť výkladu pojmu „služba“, v ktorej súvislosti poukázal na právnu úpravu branného zákonná a na rozsudok Krajského súdu č. k. 10Sd 151/2013 zo dňa 25. 6. 2014. Žalobca opätovne zdôraznil, že vojenskú poradovú a vševojskovú prípravu, vojenský výcvik absolvovali všetci žiaci bez výnimky odo dňa nástupu na školu až po jej ukončenie, t.j. počas celý čas štúdia, teda v I. kategórii funkcií a nie v III. pracovnej kategórii, namietajúc správnosť postupu Sociálnej poisťovne. Vo vzťahu posudzovania vojenskej služby žalobca poukázal na rozsudok Krajského súdu v

Bratislave č. k 10Sd/216/2013 zo 6.6.2014. Ďalej žalobca poukazom na skutkové zistenia preukazujúce fyzické a psychické utrpenie žiakov, vojakov, ako aj na zmenu pomerov, ktorá nastala po roku 1991 a medzinárodné Dohovory týkajúce sa ochrany ľudských práv a slobôd, vytykal Sociálnej poisťovni, že nepochopila snahy žalobcu o objektívne uznanie jeho odslúženého obdobia na účely dôchodkových nárokov v celom rozsahu. Dôvodil, že ním tvrdené skutočnosti a predložené listinné dôkazy nasvedčujú tomu, že maloletí žiaci VSOŠ boli od počiatku nástupu do vojenskej strednej školy považovaní ako vojaci ČSĽA, pretože podliehali pod rezort MNO ČSSR. Žalobca trval na tom, že uviedol vo svojej žalobe jasné argumenty, ktoré sú spôsobilé spochybníť správnosť rozhodnutia ministra obrany SR, ktoré svedčia skôr o jeho arbitrárnosti a neodôvodnenosti právnych záverov vyslovených v napadnutom po rozhodnutí. Vytykal krajskému súdu, ako aj Sociálnej poisťovni, že sa vyhli hodnoteniu zákazu detskej práce v zmysle zákona Zákonníka práce č. 65/1965 Zb. a vyhlášky č. 120/1976 Zb. a čl. 26 Listiny základných práv a slobôd.

III.

Vyjadrenie žalovaného správneho orgánu ku kasačnej sťažnosti žalobcu

18. Žalovaný správny orgán sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadril. Dôvody, ktorými žalobca v kasačnej sťažnosti namietal nezákonnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu, považoval za neopodstatnené. Navrhoval, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobcu podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

19. V dôvodoch vyjadrenia žalovaná poukázala na to, že žalobca v kasačnej sťažnosti uviedol totožné námietky, aké uviedol vo svojom odvolaní z 13.2.2017, ktorým napadol správnosť rozhodnutia žalovanej ústredie č. XXX XXX XXXX X z 17.1.2017 a v žalobe podanej proti rozhodnutiu generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX z 12.4.2017. Žalovaná mala za to, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť uvedených rozhodnutí žalovanej. Žalovaná uviedla, že v plnom rozsahu sa pridrižiava písomného vyjadrenia zo dňa 18.9.2017 a trvá na vecnej správnosti rozhodnutia žalovanej ústredie č. XXX XXX XXXX X z 17.1.2017 a rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX z 12.4.2017.

IV.

Vyjadrenie žalobcu k vyjadreniu žalovaného správneho orgánu

20. Žalobca k vyjadreniu žalovaného podal repliku. Z obsahu jeho vyjadrenia vyplýva, že v celom rozsahu trvá na dôvodoch, ktorými namietal nezákonnosť rozhodnutí žalovanej a nezákonnosť rozhodnutia správneho súdu. S argumentáciou žalovanej uvedenou v jej vyjadrení sa k jeho kasačnej sťažnosti v celom rozsahu nesúhlasil.

V.

Konanie pred kasačným súdom

21. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP), v rozsahu námietok žalobcu uvedených v kasačnej sťažnosti, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná.

22. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 45Sa/15/2017-89 zo dňa 7. júna 2018, ktorým správny súd podľa ustanovenia § 190 SSP zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej

poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 12.04.2017 a postup mu predchádzajúci.

23. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich najvyšší súd neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

24. Predmetom preskumavacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 12.04.2017, ktorým ako odvolací správny orgán podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. odvolanie žalobcu zamietol a potvrdil prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovni ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 17.01.2017. Uvedeným rozhodnutím správny orgán prvého stupňa podľa ustanovení § 65 a § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a podľa ustanovení § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov zamietol žiadosť žalobcu o priznanie starobného dôchodku.

25. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 SSP). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP). Rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu. Pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi (§ 203 ods. 1, 2 SSP). Ak to nie je v rozpore s účelom správneho súdnictva, môže správny súd i bez návrhu doplniť dokazovanie vykonané orgánom verejnej správy (§ 204 SSP). Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ktorými žalobca namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

26. Správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverenú právomoc a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie

zákonosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi.

27. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu náležite postupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu napadnutého žalobou náležite vykonal v súlade s platnou právnou úpravou zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov v spojení s právnou úpravou zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, ako aj s právnou úpravou právnych predpisov k veci viažucich sa (branný zákon č. 92/1949 Sb., zákon č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov, zákona č. 101/1964 Zb. o sociálnom zabezpečení, zákon č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení) a svoju právnú úvahu, na základe ktorej ustálil svoj právny záver, náležite odôvodnil. Najvyšší súd po vykonaní súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím pri aplikácii zákonnej úpravy uvedených predpisov postupom podľa Správneho súdneho poriadku dospel k zhodnému záveru ako krajský súd, a to že námietky žalobcu uvedené v žalobe neboli spôsobilé zvrátiť vecnú správnosť a zákonosť napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu.

VI.

Právne posúdenie kasačným súdom

28. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

29. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok.

30. Ústavný súd SR princíp materiálneho právneho štátu prezentoval v právnom názore: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasť okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodiť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôkaz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorými boli priznané“ (ÚS 17/1999, Nález z 22. septembra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365; zhodne I. ÚS 44/1999, Nález z 13. októbra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382, I. ÚS 10/98)“ (I. ÚS 54/02. Nález z 13. novembra 2002. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 2002 - II. polrok, s. 750, nález Ústavného súdu SR č. PL. ÚS 22/06). Judikatúra ústavného súdu tiež kladie dôraz na to, že v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy s uplatňovaním princípu právnej istoty v právom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem; medzi ústavné princípy vlastné právnemu štátu patrí aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti, resp. proporcionality (m. m. PL. ÚS 1/04).

31. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

32. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

33. Z uvedených článkov ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu

realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

34. V danej súvislosti kasačný súd dáva tiež do pozornosti rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 341/07, v ktorom ústavný súd konštatuje: „Ústavný súd SR už v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštatoval, že nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne treba vychádzať najprv z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvoľe (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona“.

35. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd v kasačnom konaní pri prieskume zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu zameral svoju pozornosť zásadnej námietke sťažovateľa - žalobcu, ktorou namietal, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP. Nesprávne posúdenie veci sťažovateľ videl v tom, že správny súd v danom prípade nesprávne aplikoval ust. § 65 a § 274 zákona o sociálnom poistení, nerešpektujúc právnu úpravu ustanovenú v § 21 a § 174 zákona o sociálnom zabezpečení, považujúc za kľúčové posúdenie trvanie vojenskej činnej služby od 1. 8. 1974 do 31. 12. 1994 a správne posúdenie tohto takmer štvorročného vojenského študijného obdobia a služby popri štúdiu na VSOŠ Zdrav. od 1. 8. 1974 do 15. 7. 1978, ako obdobie služby, ktorú žalobca nepochybne vykonával. Z uvedených dôvodov kasačný súd zameral svoju pozornosť tejto spornej otázke žalobcom nastolenej tak v žalobe a ako aj v kasačnej sťažnosti.

36. Skutkové zistenia vyplývajúce z administratívneho spisu potvrdzujú, že žalobca žiadal priznať starobný dôchodok žiadosťou spísanou dňa 02.09.2016 od XX.XX.XXXX odo dňa dovŕšenia veku 57 rokov. Žalobca absolvoval VSOŠ OZ v Žiline od 01.08.1974 do 15.07.1978, od jej ukončenia odo dňa 16.07.1978 do dňa 31.12.1994 bol zamestnaný ako vojak z povolania v ČSLA. Z armády bol uvoľnený na vlastnú žiadosť dňom 31.12.1994. Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia v Bratislave listom č. VUSZ-874-49/2016-OVZ z 22.11.2016 Ministerstvo obrany SR listom č. ÚSRK-51-396/2016 z 09.12.2016 potvrdili, že žalobca nie je poberateľom dávky výsluhového zabezpečenia a nezískal obdobie vojenskej služby v rozsahu, ktoré by zakladalo nárok na výsluhový dôchodok. Uvedené skutočnosti Sociálna poisťovňa vyhodnotila tak, že žalobca nezískal najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona o sociálnom zabezpečení a nebol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e) tohto zákona, a preto mu nárok na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení k XX. júlu XXXX nevznikol. Žalobca počas správneho konania, ako aj v konaní súdneho prieskumu rozhodnutí žalovanej namietal nezákonné rozhodnutie o nepriznaní starobného dôchodku z dôvodov nesprávneho zhodnotenia doby jeho štúdia od 01.08.1974 do 07.08.1976 v I. kategórii funkcií (štúdiom 1. a 2. ročníka vojenskej strednej odbornej školy), majúc za to že aj uvedené obdobie je treba hodnotiť ako činná vojenská služba podmieňujúca zaradenie do I. kategórie funkcií.

37. Žalobca žiadosťou zo dňa 2.9.2016 si uplatnil nárok na priznanie starobného dôchodku od XX.X.XXXX uplatniac si zníženie jeho dôchodkového veku z dôvodu zaradenia časti jeho pracovnej činnosti do preferovanej I. kategórie funkcií ako vojaka z povolania. Posúdenie splnenia zákonných podmienok rozsahu potrebnej doby pre vznik nároku na starobný dôchodok žalobcu, bolo preto potrebné vychádzať zo znenia zákona o sociálnom poistení účinného v čase žalobcom predpokladaného vzniku jeho nároku na starobný dôchodok a z jeho intertemporálnych ustanovení ohľadom sociálneho zabezpečenia vojakov z povolania. Správny súd správne konštatoval, že hoci zákon o sociálnom poistení s účinnosťou od 01.01.2004 už pre účely dôchodkového zabezpečenia neustanovuje zvýhodnené pracovné kategórie zamestnaní, ani kategórie funkcií, na základe ustanovenia § 274 ods. 1 ZSP v znení účinnom od 01.07.2015 ponechal zachované nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie (v znení účinnom do 30.06.2015 ich priznával do 31. decembra 2023). Pre účely zistenia zachovania nárokov v konkrétnom prípade dôchodkovo poistenej osoby je preto nevyhnutné vychádzať zo znenia zákona, ktorý predmetné zvýhodnenia upravoval, resp. upravuje, t. j. nie je možné priznať viac nárokov, ako tejto osobe priznal všeobecne záväzný právny predpis upravujúci zvýhodnené podmienky vzniku nároku na starobný dôchodok, napr. znížením dôchodkového veku. Základným všeobecne záväzným právnym predpisom je zákon o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (č. 100/1988 Zb.).

38. Vychádzajúc z uvedeného bolo povinnosťou žalovanej v správnom konaní a následne povinnosťou správneho súdu v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutí Sociálnej poisťovni, napadnutých žalobou, posudzovať žalobcom uplatnený nárok na priznanie starobného dôchodku podľa právnej úpravy ustanovenej v § 65 ods. 1, 2 v spojení s § 274 ods. 1, 2 zákona o sociálnom poistení a v spojení s § 21 a s § 174 ods. 1, 2 zákona č. 100/1988 Zb. platnej ku dňu uplatnenia nároku, upriamiac predovšetkým pozornosť k námietke žalobcu, ktorou namietal že Sociálna poisťovňa protizákonné hodnotila dobu jeho štúdia na Vojenskej strednej odbornej škole zdravotnícky odbor v Žiline od 01.08.1974 do 07.08.1976, nepovažujúc túto dobu štúdia za výkon vojenskej služby so zaradením do I. kategórie funkcií, považujúc túto námietku za kľúčovú.

39. Námietkou žalobcu, ktorou namietal protizákonné nezhodnotenie doby jeho štúdia od 01.08.1974 do 07.08.1976 v I. kategórii funkcií Sociálnou poisťovňou, sa správny súd náležite zaoberal a tiež náležite vysporiadal v odôvodnení napadnutého rozsudku. Správny súd v odôvodnení napadnutého rozsudku správne konštatoval, s ktorou argumentáciou sa v celom rozsahu stotožnil aj kasačný súd, že pre posúdenie doby výkonu služby žalobcu zaradenej v I. kategórii funkcií nie je možné vychádzať z nárokov upravených v ustanovení § 132 ods. 1 ZSZ, pretože označené ustanovenie zákona o sociálnom zabezpečení sa na sociálne zabezpečenie policajtov a vojakov od 1. júla 2002 nepoužijú, v ktorej súvislosti doplnil, že i podľa písmena b) ustanovenia § 21 ods. 1 ZSZ, upravujúceho vznik nároku na starobný dôchodok dovŕšením veku 57 rokov, ak vojak vykonával najmenej 20 rokov službu v ostatných prípadoch, muselo ísť o vojaka z povolania. Služba vojaka z povolania je kľúčový, resp. zákonom uznaný status, ku ktorému sa viažu nároky vyplývajúce zo zaradenia služby do I. alebo II. kategórie funkcií pre účely dôchodkového zabezpečenia. V čase nástupu žalobcu do prvého ročníka VSOŠ v Žiline, resp. počas jeho štúdia v 1. a 2. ročníku na predmetnej VSOŠ (august 1974 až august 1976), v zmysle účinných všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich sociálne zabezpečenie (zákon č. 101/1964 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení účinnom do 31.12.1975 a jeho vykonávacej vyhlášky Štátneho úradu sociálneho zabezpečenia č. 102/1964 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení, ako aj zákon č. 121/1975 o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov), štúdiom v 1. a 2. ročníku na vojenských odborných stredných školách nebolo zaradené do I. ani do II. kategórie funkcií, a to ani na základe predmetných zákonov sociálneho zabezpečenia, ani na základe ich vykonávacích všeobecne záväzných právnych predpisov. Rovnako štúdiom v týchto prvých dvoch ročníkoch VSOŠ nebolo zaradené na základe splnomocňujúcich ustanovení zákonov do rezortných zoznamov príslušných ministrov obrany do I. kategórie funkcií. Podľa platnej právnej úpravy zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení s účinnosťou od 01.10.1988 do 01.01.2004, sporné obdobie prvých dvoch ročníkov štúdia na VSOŠ nebolo zaradené do I. ani do II. kategórie funkcií, a to ani na základe zákonného splnomocnenia ministrom obrany Slovenskej republiky nebola činnosť žiakov

vojenských odborných stredných škôl v spornom období štúdia zaradená do I. kategórie funkcií (§ 130 ods. 2 ZSZ). V kontexte s ustanovením § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ZSP) je potrebné vychádzať z uvedeného právneho stavu, pokiaľ sa posudzuje nárok na zníženie dôchodkového veku žalobcu v nadväznosti na požiadavku zohľadnenia jeho štúdia v prvých dvoch ročníkoch na VSOŠ. Zaradenie vojenskej služby do preferovanej I. kategórie funkcií zákon zásadne viazal na status vojaka z povolania. Správny súd správne posudzoval zákonnú úpravu stanovenia I. a II. kategórie funkcií pre účely dôchodkového zabezpečenia vojakov z povolania aj v kontexte s účinnou právnou úpravou zákona č. 92/1949 Zb. Branný zákon v znení neskorších predpisov, ktorý stanovil minimálny vek pre účely vzniku brannej povinnosti, t. j. na 1. januára roku, v ktorom občan dovŕšil 17. rok a dobrovoľne prevzatej brannej povinnosti na 1. januára roku, v ktorom osoby nepodliehajúce brannej povinnosti dovŕšia 17. rok (§ 5 ods. 2 a § 6 ods. 1 Branného zákona v znení účinnom do 31.12.1978, aj v znení do 01.01.1998), okrem dobrovoľne prevzatej brannej povinnosti bez ohľadu na vek, avšak za brannej pohotovosti štátu (§ 6 ods. 1 Branného zákona). Status vojaka definovalo ustanovenie § 2 ods. 2 veta druhá Branného zákona, podľa ktorého vojakmi sa rozumeli osoby, ktoré boli odvedené (§ 15 ods. 1) a mali služobnú povinnosť (§ 20), u týchto osôb však ešte nešlo o vojaka z povolania, čo je status potrebný na priznanie služby zaradenej do I. kategórie funkcií. Správny súd správne vyhodnotil, že samotná skutočnosť, že sa žalobca vo veku 14 - 15 rokov, po ukončení povinnej školskej dochádzky, v súvislosti s nástupom na VSOŠ podrobil odvodovému konaniu, nezakladá ešte jeho status vojaka v činnnej službe, nakoľko uvedeným zápisom bol zavedený do vojenskej evidencie a bol podrobený predbežnému zisťovaniu jeho spôsobilosti na vojenskú činnú službu a zisťovaniu možností na zlepšenie zdravotnej a inej spôsobilosti pre výkon vojenskej činnnej služby (§ 15 ods. 1 Branného zákona). Činnosť 14 až 16-ročných žiakov v prvých a druhých ročníkoch vojenských stredných odborných škôl nemožno subsumovať pod žiadnu z vojenských činnných služieb v zmysle ustanovení § 20 ods. 2 písm. a) až g) Branného zákona a rovnako nie je možné konštatovať, že boli u týchto žiakov splnené zákonné podmienky vzniku služobného pomeru vojaka z povolania podľa ustanovení § 2 ods. 1 a 2 zákona č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov v znení neskorších predpisov a podľa ustanovení § 24 ods. 1 a 2, § 25 zákona č. 76/1959 Zb. v spojení s § 25 ods. 1 Branného zákona. Vzhľadom na Branným zákonom stanovený minimálny vek brannej povinnej a dobrovoľnej brannej povinnosti, žiaci VSOŠ mohli skladať prísahu až v 3. ročníku VSOŠ, t. j. v roku, v ktorom dovŕšili 17. rok života. Žiaci VSOŠ až po zložení prísahy vykonávali vojenskú činnú službu, konkrétne základnú vojenskú službu, pričom až po jej absolvovaní boli splnené zákonné podmienky na prijatie vojakov do služobného pomeru vojakov z povolania podľa § 24 ods. 1 a 2, § 25 zákona č. 76/1959 Zb. a na vznik ich povinnosti vojenskou činnou službou podľa ustanovení zákona č. 76/1959 Zb. v spojení s § 25 ods. 1 in fine Branného zákona. Pokiaľ aj žiaci v priebehu 1. a 2. ročníka VSOŠ v rámci výchovného procesu vykonávali rozkazom veliteľa ukladané činnosti, resp. povinnosti a nazývali sa službami (napr. dozorná služba a pod.), hoci sa svojím názvom, obsahom alebo náplňou činnosti javili byť totožné s výkonom činnosti vojakov z povolania, nemožno ich podradiť pod vojenské činné služby vojakov z povolania v zmysle Branného zákona (§ 20 ods. 1 a 2 v spojení s § 25 ods. 1 citovaného zákona). V tomto ohľade možno na základe vyššie uvedeného konštatovať, že žiaci 1. a 2. ročníkov VSOŠ boli vojakmi mimo činnnej služby (§ 20 ods. 4 Branného zákona), a teda ani vo vzťahu k ich činnosti v rámci vzdelávacieho procesu nemohlo byť realizované zaradenie medzi služby vojakov z povolania do I. kategórie funkcií.

40. Vzhľadom k uvedenému neobstojí ani námietka žalobcu, že žalovaná, ako aj správny súd pri hodnotení doby štúdia žalobcu od 01.08.1974 do 07.08.1976 a nezaradení tohto obdobia do I. kategórie funkcií, nesprávne vychádzali z potvrdení Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia resp. Ministerstva obrany SR, keď práve zákonná úprava platná a účinná v čase posudzovaného obdobia štúdia žalobcu na strednej odbornej vojenskej škole (1. a 2. ročník) nepovažovala toto obdobie za výkon vojenskej činnnej služby, podmieňujúce jej zaradenie do I. kategórie funkcií.

41. Skutkové okolnosti daného prípadu potvrdzujú, že žalobca vykonával základnú vojenskú službu, posudzovanú ako I. kategória funkcií v období od 8.8.1976 do 15.7.1978 a od 16.7.1978 do 31.12.1994 bol žalobca vojakom z povolania, posudzované tiež v I. kategórie funkcií, čím získal celkovo 18 rokov a 150 dní doby služby v I. kategórii funkcií. Žalovaná, ako aj správny súd správne posudzovali žalobcom

uplatnený nárok na priznanie starobného dôchodku podľa právnej úpravy § 21 zákona č. 100/1988 Zb. platnej ku dňu uplatnenia nároku. Skutkové okolnosti potvrdili, že žalobca nezískal najmenej 20 rokov v zamestnaní v zmysle § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ zákona č. 100/1988 Zb., a preto mu nárok na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 písm. c/ a d/ zákona č. 100/1988 Zb. k dňu XX.X.XXXX, ku ktorému si uplatnil priznanie starobného dôchodku, nevznikol. Žalovaná i správny súd tiež správne posudzovali žalobcom uplatnený nárok na priznanie starobného dôchodku podľa právnej úpravy § 174 ods. 1, 2 zákona č. 100/1988 Zb. platnej ku dňu uplatnenia nároku. Skutkové okolnosti potvrdili, že žalobca nesplnil ani zákonné podmienky ustanovené v § 174 zákona č. 100/1988 Zb., keďže doba služby v I. kategórii funkcií trvala u neho len do 31.12.1994. Vzhľadom na to, že žalobca nesplnil podmienky nároku na znížený dôchodkový vek podľa § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. žiadosť žalobcu o priznanie starobného dôchodku od XX.X.XXXX (odo dňa dovŕšenia 57 rokov veku) bola správne zamietnutá.

42. Z uvedených dôvodov kasačný súd vyhodnotil argumentáciu žalobcu o nesprávnom vyhodnotení zisteného skutočného stavu veci a jeho protizákonnému aplikovaniu ním citované hmotnoprávne ustanovenia zákona o sociálnom zabezpečení a zákona o sociálnom poistení za neopodstatnené. Za neopodstatnené kasačný súd považoval aj návrhy žalobcu na doplnenie dokazovania výsluchom navrhovaných svedkov a znalecké dokazovanie znalcom z odboru služobného práva, pretože navrhované dokazovanie by nemalo za následok vnesenie nových skutočností do posudzovaného prípadu, najmä s prihliadnutím na to, že posúdenie zaradenia štúdia v 1. a 2. ročníku strednej vojenskej školy do výkonu činnnej vojenskej služby je otázkou právnou. Žalovaná, ako aj správny súd vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu sa s otázkou nastolenou žalobcom a týkajúcou sa posudzovania štúdia v 1. a 2. ročníku strednej vojenskej školy ako podmienky zaradenia tohto obdobia do výkonu činností v I. kategórii funkcií náležite zaoberali a svoje skutkové zistenia a správnu úvahu, na základe ktorej ustálili svoj právny záver, náležite odôvodnili v odôvodnení svojich rozhodnutí, s ktorým záverom sa kasačný súd tiež stotožňuje, a preto naň ďalej len poukazuje.

43. Pokiaľ žalobca tvrdil, že nie je ochotný sa uspokojiť len s individuálnym názorom jednotlivca z MO SR bez akejkoľvek primárnej väzby a v nadväznosti na platné právne normy a predpisy SR a žiadal, aby Sociálna poisťovňa predložila súdu oficiálny rezortný zoznam funkcií MNO ČSSR, platný v rozhodnom čase, ktorý by ju oprávňoval vylúčiť dobu jeho štúdia v 1. a 2. ročníku VSOS Zdrav. z I. kategórie funkcií, považujúc takúto otázku za kľúčovú a zdôraznil, že je úlohou Sociálnej poisťovne, ale aj všeobecných súdov vyjadriť sa tiež k tomu, či daný typ štvorročného vojenského stredoškolského vzdelávania predstavovalo skutočnú vojenskú prípravu na budúce vojenské povolanie, kasačný súd vyhodnotil uvedené námietky a na ne nadväzujúcu argumentáciu žalobcu ako neopodstatnené k meritu veci a to vzhľadom na právnu úpravu posudzovania štúdia na strednej odbornej vojenskej škole v rozhodnom rozsahu (1. a 2. ročník) podmieňujúcu zaradenie tohto obdobia do výkonu služby v I. kategórii funkcií, platnej a účinnej ku dňu uplatnenia nároku žalobcu na starobný dôchodok, uvedenú vyššie. Vychádzajúc z uvedeného kasačný súd zhodne ako správny súd konštatuje, že listinnými dôkazmi zabezpečenými žalovanou pre účely konania vo veci žalobcom uplatneného nároku na starobný dôchodok, ktoré žalobca namietal a bagatelizoval ich vierohodnosť, žalovaná správne zabezpečila podklady pre rozhodnutie od orgánov sociálneho zabezpečenia vojakov z povolania, ktoré boli na výkon sociálneho zabezpečenia vojakov z povolania a na vedenie predmetných evidencií určené zákonom (§ 114 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb.), pričom o vierohodnosti nimi vedenej evidencie, pokiaľ nebol preukázaný skutkový opak, nemožno pochybovať.

44. Správny súd tiež správne konštatoval, že nie je možné preklenúť ani rozhodovacou činnosťou súdov účel sledovaný zákonmi o sociálnom zabezpečení, výlučne vo vzťahu ku kategorizácii preferovaných služieb vojakov z povolania, a kreovať pre účely dôchodkového zabezpečenia vojakov z povolania namiesto príslušného štátneho orgánu na úseku správy ozbrojených síl zoznam činností zaradených do I. alebo II. kategórie funkcií z činností vojakov mimo činnnej služby a mimo služby vojakov z povolania. V tejto súvislosti správny súd tiež správne uviedol, že žalobcom uvádzané stanovisko NS ČSSR sp. zn. Cpjf 46/77 zo dňa 10.10.1977, podľa ktorého súdy mohli podľa výsledkov vykonaného dokazovania vysloviť, že pracovník spĺňa podmienky pre zaradenie do I. či II. pracovnej kategórie v prípade, že

práca ním vykonávaná zodpovedala celkom niektorému zamestnaniu zaradenému do I. alebo II. kategórie, vo vzťahu k meritu tejto veci nemožno aplikovať.

45. Kasačný súd bez právnej relevancie k posudzovanej veci vyhodnotil aj žalobcom v kasačnej sťažnosti uvedené doplnenie dokazovania o prehľad určujúcich zákonov o zbraniach a strelive platných od roku 1949, ktoré sa podľa jeho tvrdenia mali vzťahovať aj na neho, poukazom na označené zákony - zákon č. 162/1949 Zb. o zbraniach a strelive, vyhláška MV ČSR č. 124/1961 Zb. o strelných zbraniach a strelive, zákon č. 147/1983 Zb. o zbraniach a strelive, zákon č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive. Žalobcom označené právne predpisy ustanovovali resp. ustanovujú podmienky vo vzťahu k strelným zbraniam a strelive, nemôžu byť však dôkazom o tom, či žalobca v rozhodnom období vykonával vojensky činnú službu.

46. Kasačný súd zhodne ako správny súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku, ktorou žalobca namietal zneužívanie detskej práce, obmedzovanie osobnej slobody žiakov a prísny režim pri ich výchove počas sporných dvoch ročníkov na VSOŠ, ako aj ich protizákonné ozbrojovanie a porušovanie príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov o zbraniach a strelive a Zákonníka práce, ako aj Listiny základných práv a slobôd. Aj podľa názoru kasačného súdu predmetná argumentácia je bez právneho významu k predmetu rozhodnutí Sociálnej poisťovni a konania im predchádzajúcim, napadnutých žalobcom a teda aj k predmetu súdneho prieskumu zákonnosti týchto rozhodnutí a postupu predchádzajúceho ich vydaniu. Správny súd sa uvedenou námietkou náležite zaoberal a podal k nej odôvodnenie v dostatočnom rozsahu, a preto kasačný súd stotožniac sa s argumentáciou správneho súdu v ďalšom len odkazuje na zdôvodnenie správneho súdu.

47. Z uvedených dôvodov vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu veci žalovanou, vyplývajúceho z administratívneho spisu kasačný súd zhodne ako správny súd dospel k záveru, že žalovaná sa vecou náležite zaoberala a dostatočne sa vysporiadala s odvolacími námietkami žalobcu, v súlade so zákonom o sociálnom poistení vyhodnotila správne zabezpečené dôkazy, všetky skutkové zistenia vyhodnotila vo vzájomných súvislostiach podľa svojej úvahy, nevybočiac z medzí zákona, a v súlade s účelom sledovaným sociálnymi zákonmi aplikovala hmotnoprávne ustanovenia § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v spojení s § 21 a § 174 ods. 1 a 2 zákona o sociálnom zabezpečení pri posúdení (ne)splnenia zákonných podmienok na priznanie nároku na starobný dôchodok dovŕšením 57. roku, uplatneného žalobcom, z dôvodu zníženia jeho dôchodkového veku.

48. Najvyšší súd v kasačnom konaní pri preskúvaní zákonnosti rozsudku správneho súdu v rozsahu dôvodov tvrdených žalobcom v kasačnom konaní súčasne mal preukázané, že skutočnosti, ktorými žalobca v kasačnej sťažnosti spochybňoval zákonnosť rozhodnutia krajského súdu boli totožné s námietkami, ktoré namietal už v správnom konaní i v žalobe a s ktorými sa žalovaná a následne krajský súd náležite vysporiadali. Kasačný súd zistil, že kasačná sťažnosť žalobcu neobsahuje žiadne právne relevantné námietky, ktoré by mohli ovplyvniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

49. Vychádzajúc z právnych záverov uvedených vyššie najvyšší súd po vyhodnotení dôvodov, vznesených v kasačnej sťažnosti žalobcu vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov vo veci samej. Kasačný súd považuje právne posúdenie preskúvanej veci krajským súdom za správne a súladné so zákonom.

50. Z dôvodov vyššie uvedených Najvyšší súd Slovenskej republiky považoval námietky žalobcu vznesené v kasačnej sťažnosti proti rozhodnutiu krajského súdu za nedôvodné, ktoré nemohli mať za následok úspešnosť jeho návrhu. Kasačný súd kasačnú sťažnosť sťažovateľa proti rozsudku správneho súdu podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

51. O nároku účastníkov konania na náhradu trov kasačného konania kasačný súd rozhodol podľa právnej úpravy ustanovenej v § 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 a s § 168 SSP. Žalobcovi nepriznal proti žalovanej právo na náhradu trov tohto konania, pre jeho neúspech v konaní a žalovanej z dôvodu,

že nezistil splnenie podmienok v zmysle § 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP.

52. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.